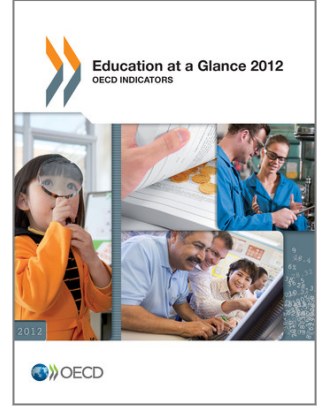

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2012

Summary in Turkish

Read the full book on: 10.1787/eag-2012-en

Eğitime Bakış 2012

Türkçe Özet

- Eğitime Bakış: OECD Göstergeleri, dünya çapında eğitimin durumu hakkında güvenilir bilgi kaynağıdır. OECD'nin 34 üye ülkesinin yanı sıra üye olmayan bazı G20 ülkelerindeki eğitim sistemlerinin yapısı, mali durumları ve performanslarına ait veriler sunar.
- 140'tan fazla grafik, 230 tablo ve 100 000 şekil içeren Eğitime Bakış, eğitim kurumlarının çıktıları; öğrenimin ülkelerdeki etkisi; eğitime yatırılan mali kaynaklar ve insan kaynakları; eğitime erişim, katılım ve ilerleme; öğrenim ortamı ve okulların organizasyonu konularında temel bilgiler sunar.

Küresel ekonomik krizin etkileri ve geleceğe yönelik beklentiler

Bir süredir küresel eğitim ve ekonomi alanlarında hızlı bir dönüşüm yaşanıyor; bunda da önemli oranda iki temel değişim rol oynuyor. Birincisi, bilgi ekonomisinin sürekli yükselişi, dolayısıyla bu durumun insanların eğitim aracılığıyla becerilerini geliştirmeleri - ve ülkelerin de onlara yardımcı olmaları - yönünde yeni ve güçlü teşvikler yaratmış olması. İkinciyle yakından bağlantılı ikinci etmen ise, yüksek öğretimde dünya çapında patlama boyutunda bir büyüme yaşanması; dolayısıyla bu durumun milyonlarca insan için daha fazla fırsat yaratıp, son derece eğitilmiş kişilerden oluşan küresel yetenek havuzunu muazzam bir şekilde büyütme olması.

Eğitime Bakış 2012, bu alanları bir başka önemli değişimin ışığı altında inceliyor: 2009-2010 yıllarındaki küresel ekonomik kriz. Analizlerimiz - ne kadar iyi eğitilmiş olursa olsun - hiçbir grup ya da ülkenin dünya çapındaki bir ekonomik krizin etkilerine karşı tam bir bağımsızlık sahibi olmadığını gösteriyor. Aynı zamanda, daha yüksek eğitim seviyesine sahip olmanın ekonomide ve işgücü pazarında sağladığı avantajların - çok zor mali koşullar altında bile - son derece güçlü olduğunu da gösteriyor.

Eğitimin ekonomide sağladığı avantajlar

En temel seviyede, daha fazla eğitime sahip olmanın insanların kriz sırasında işlerine devam etmelerini ve işsiz kalmamalarını sağladığı besbellidir. Örneğin, krizin başladığı 2008 ile 2010 yılları arasında genel işsizlik oranları OECD ülkelerinde ortalama olarak lise mezunu olmayanlarda zaten yüksek olan %8.8'den %12.5'e, lise mezunu olanlarda ise %4.9'dan %7.6'ya çıktı. Tersine, yüksek öğrenimlilerde bu aynı dönemde çok daha düşük kalıp, %3.3'ten %4.7'ye çıktı. OECD ülkeleri bütünüyle ele alındığında, 2010 yılında işsizlik oranı yüksek öğrenimli erkeklerde lise mezunu erkeklerden üçte bir daha azdı; yüksek öğrenimli kadınlarda ise beşte iki daha azdı (Gösterge A7).

Buna ek olarak, küresel kriz sırasında yüksek öğrenimliler ile eğitim düzeyi daha düşük olanlar arasındaki büyük gelir farklılıkları sadece devam etmekle kalmayıp, daha da arttı. 2008 yılında OECD ülkelerinde ortalama olarak yüksek öğrenimli bir erkek, en fazla lise mezunu olan bir erkekte %58 daha fazla kazanabilirdi. 2010 yılında bu fark %67'ye çıktı. Benzer şekilde, 2008 yılında yüksek öğrenimli kadınların ortalama geliri lise mezunu olanlara göre %54 daha fazlaydı. 2010 yılında bu fark %59'a çıktı (Gösterge A8).

Bu rakamlar krizin - özellikle eğitim düzeyi düşük olanlar için - kesinlikle çok olumsuz bir etkisi olmakla beraber, genel olarak küresel eğitim ve ekonomi alanlarındaki değişimlerin etkisinin daha büyük olduğunu gösteriyor. Son on yıl içerisinde OECD ülkelerinde yüksek öğrenim görmüş yetişkinlerin yüzdesi 2000 yılında %22'den 2010 yılında %31'e çıktı (Gösterge A1). Ancak, iyi eğitilmiş kişilerin hızla artan katılımına, ayrıca 2008 yılından itibaren bocalayan piyasa koşullarına rağmen, yüksek öğrenimlilerin çoğu ekonomik olarak kazançlı çıkmaya devam ettiler. Bu tablo, OECD ülkelerinde bilgi ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılamak için yüksek niteliklere sahip çalışanlara olan talebin, küresel kriz sırasında bile, genel olarak artmaya devam ettiğini gösteriyor.

Toplumlar daha yüksek seviyede becerilere ihtiyaç duymaya devam ettikçe, yüksek öğrenim sahibi olmanın avantajları sadece kısa vadede değil, uzun vadede de değişmeyeceğe benziyor. Örneğin, Eğitime Bakış 2012 raporunda, 28 OECD ülkesinde ortalama olarak başlangıçta lise diploması yerine yüksek öğrenim diploması almanın uzun vadeli ekonomik kazancı, bunun için yapılan masraflar düşüldükten sonra, erkekler için 160 000 ABD dolarının biraz üzerinde, kadınlar içinse hemen hemen 110 000 ABD doları olarak hesaplanıyor (Gösterge A9).

Vergi mükellefleri de insanların yüksek öğrenime devam etmelerine yardımcı olmak için kullanılan kamu fonlarının sağlıklı bir getirisinin olduğunu biliyorlar. Ortalama olarak, OECD ülkeleri yüksek öğrenimde destekledikleri her erkek için daha fazla gelir vergisi ödemeleri ve diğer tasarruflar şeklinde yaklaşık 100 000 ABD doları tutarında - kamu yatırım tutarının yaklaşık üç katı - net kazanç elde ediyorlar. Kadınlar için kamu net getirisi ise kamu yatırım tutarının yaklaşık iki katı oluyor (Gösterge A9). Kuşkusuz eğitimin kamusal ve özel kazançları salt ekonomik rakamların ötesinde anlamlar taşıyor. Eğitime Bakış 2012 raporunda eğitim seviyesinin artması ile ortalama insan ömrünün uzaması, oy kullanma oranlarının artması ve etnik azınlıklar için eşit hakları daha fazla destekleyen tutumlar arasında bağ olduğu tespit ediliyor (Gösterge A11).

Gerçekten de eğitime yatırımın hem bireyler hem de toplumlar için güçlü avantajlar sağlaması, Eğitime Bakış 2012 raporundaki en çarpıcı bulgularından birinin açıklanmasına yardımcı oluyor: Kriz yaşanan 2009 yılında eğitim

alanında birçok OECD ülkesinde gerek kamu gerekse özel sektör yatırımları kayda değer ölçüde arttı. 2008 ve 2009 yılları arasında elde veri bulunan 31 OECD ülkesinden 24'ünde eğitimin tüm kademelerinde devletler, kuruluşlar ve bireysel olarak öğrenciler ve aileleri tarafından yapılan harcamalar toplu olarak artış gösterdi. Bu tablo, GSYİH olarak ölçülen ulusal servet söz konusu ülkelerin 26'sında azalmasına rağmen gerçekleşti (Gösterge B2). Benzer şekilde, ilk, orta ve ortaöğretim sonrası eğitim kurumları tarafından öğrenci başına yapılan harcamalar 2005 ve 2009 yılları arasında OECD ülkelerinde ortalama 15 puan arttı. Bu arada, üçüncü kademe eğitim kurumları tarafından öğrenci başına yapılan harcamalar ise aynı dönemde ortalama 9 puanlık bir artış gösterdi (Gösterge B1).

Öğretmenlerin ücretleri genellikle eğitim harcamalarının ve dolayısıyla öğrenci başına yapılan harcamaların en büyük bölümünü oluşturur. Elde veri bulunan ülkelerde öğrenci başına düşen öğretmen maaşı maliyeti 2000 ve 2010 yılları arasında, ilköğretim düzeyinde ortalama üçte bir, ortaokul düzeyinde ise dörtte bir oranında arttı. 2000 ve 2010 yılları arasında öğrenci başına düşen öğretmen maaşı maliyetlerindeki artış genellikle iki faktördeki değişikliklerden etkilendi: Öğretmen maaşları ve sınıf büyüklüğü. 2000 ve 2010 yılları arasında, iki yıl içinde elde veri bulunan ülkelerde, öğretmenlerin maaşları ilköğretim düzeyinde yaklaşık %16, ortaokul düzeyinde %14 oranında artarken, sınıf büyüklükleri ilköğretim düzeyinde %14, ortaokul düzeyinde %7 oranında küçüldü (Gösterge B7).

Eğitime Bakış 2012 raporunda ayrıca öğretmen kadrosunun yaşlandığını gösteren veriler tespit ediliyor. 1998 ve 2010 yılları arasında, karşılaştırılabilir veriler bulunan ülkelerde 50 yaş ve üzeri ortaöğretim öğretmenlerinin oranı %28.8'den %34.2'ye çıktı (Gösterge D5). Okul çağındaki nüfusun aynı kaldığı ya da arttığı ve emeklilik sonucu önemli sayıda öğretmen kaybına uğrayacak ülkelerde hükümetlerin öğretmenliği daha cazip hale getirmeleri, öğretmen yetiştirme programlarını arttırmaları ve gerekirse kariyer değiştirmek isteyen meslek sahiplerinin kariyerlerinin ortasında öğretmenlik sertifikası edinmeleri için alternatif yollar sunmaları gerekecek.

Eğitime kimlerin katıldığı konusunda değişiklikler

Özellikle mali kriz dönemlerinde, ülkelerin sınırlı kaynakları nasıl tahsis edecekleri konusunda akıllı seçimler yapmaları gerekir. Eğitime Bakış 2012 raporunda ülkelerin kayda değer ilerleme gösterdikleri bazı alanlara dikkat çekiliyor ve gelecekte sürekli dikkat gösterilmesi gerekebilecek başka bazı alanlar tespit ediliyor. Örneğin - çocukların erken yaşlardaki eğitimi ve bakımı konusunda bizim ilk kez belirlediğimiz göstergede (Gösterge C2) ayrıntılı olarak yer verildiği üzere - ülkeler, son yıllarda eğitim politikalarının gündemlerinde daha fazla önem kazanan bir konu haline gelmiş bulunan bir husus olan, en küçük yaşlardaki öğrenciler arasında okullaşmanın artırılması yönünde takdire layık ilerlemeler kaydediyor. Elde veri bulunan OECD ülkelerinde, çocukların erken yaşlarda eğitim programlarına kaydolma oranları 3 yaşındaki çocuklar için 2005 yılında %64 iken 2010 yılında %69'a, 4 yaşındakiler içinse 2005 yılında %77 iken 2010 yılında %81'e çıktı. OECD ülkelerinde 4 yaşındakilerin dörtte üçünden fazlası erken yaşlardaki çocuklara yönelik eğitim programlarına gidiyorlar ve OECD ülkelerinin çoğunda çocukların çoğu için eğitim artık 5 yaşından epey önce başlıyor. Çocukların erken yaşlardaki eğitiminin daha sonra okulda daha iyi performans elde etmeleri ile ilişkisi göz önüne alındığında, bu gelişmeler, gelecekte gençlerin becerilerinin gelişimi bakımından her zamankinden daha çok önem kazanacak.

OECD ülkelerinde kadınların da yüksek öğrenime katılımının faydaları da görülmeye devam ediyor. Örneğin, yaşamları boyunca bir üniversite programına girmesi beklenen kadınların yüzdesi, OECD ülkelerinde 2005 yılında ortalama %60 iken, 2010 yılında %69'a yükselirken, erkeklerde bu oran aynı dönemde %48'den %55'e çıktı (Gösterge C3). Ayrıca kadınlar artık OECD ülkelerinde tüm üniversite lisans programı mezunlarının ortalama %59'unu oluşturuyorlar (Gösterge A3). Daha ileri seviyedeki programları bitirenler arasındaki oranların yanı sıra, mühendislik, imalat ve bilgisayar gibi öğrenim alanlarında kadınların katılımını artırmak için yapılması gereken daha çok şey olmakla birlikte, şimdiye dek sağlanan bu ilerleme cesaret verici (Gösterge A4).

Ayrıca OECD ülkelerinde yüksek öğrenim gören yabancı öğrenci sayısı 2000 yılından bu yana ikiye katlandı. Mutlak anlamda en çok sayıda yabancı öğrencinin geldiği ülkeler Çin, Hindistan ve Kore. Yabancı öğrencilerin yaklaşık %77'si OECD ülkelerinde okuyor. Avustralya, Avusturya, Britanya, İsviçre, Lüksemburg ve Yeni Zelanda'da üçüncü kademe eğitim kurumlarına kaydolanların %10'unu uluslararası öğrenciler oluşturuyor. Ayrıca, ABD, Avustralya, Avusturya, Britanya, Danimarka, İrlanda, İsveç, İsviçre, Kanada, Lüksemburg ve Yeni Zelanda'da yüksek araştırma programlarına kaydolanların da %20'sinden fazlasını yabancı öğrenciler oluşturuyorlar (Gösterge C4).

Buna karşılık, kökenleri ne olursa olsun, eğitimde bütün öğrencilere daha fazla hakkaniyet ve fırsat eşitliği sağlanması OECD ülkelerinde önemli bir sorun olmaya devam ediyor. Örneğin, Eğitime Bakış 2012 raporunda öğrenim düzeyi düşük ailelerden gelen öğrencilerin çok olduğu okullara giden göçmen kökenli öğrencilerin okuma performansının bundan özellikle olumsuz etkilenebildiği sonucuna varılıyor (Gösterge A5).

Aynı şekilde, ne çalışan, ne de öğrenime ya da kursa devam eden - "NEET" kategorisi denilen - 15 ile 29 yaş arasındaki gençlerin sayısının OECD ülkelerinde birkaç yıl azaldıktan sonra 2010 yılında %16'ya fırlamasının politika yapıcılar tarafından dikkate alınmasında yarar var (Gösterge C5). Bu kategorideki gençlerin sayısının çok olmasının çeşitli nedenleri var. Ama çoğu OECD ülkesinde bu artışın özellikle gençlerin küresel krizden olumsuz etkilenmesinden kaynaklandığı sanılıyor. 2012 OECD İstihdam Görünüm Raporundaki veriler, bazı OECD ülkelerinde gençler arasında işsizliğin artık kaygı verici boyutlara ulaştığını gösteriyor ve bu önemli yaş grubundaki gençlerin verimli hale gelmesini sağlayabilecek, mesleki eğitim ve kurs programları, ayrıca esnek eğitim ve kurs olanakları gibi, önlemleri değerlendirmeleri gerektiğini vurguluyor.

Aynı şekilde, işgücü piyasasına rahat bir geçiş sağlamak için yüksek öğretim diploması sahibi olmanın gitgide daha gerekli olduğu bir dönemde birçok OECD ülkesinin dezavantajlı koşullardaki gençlerin yüksek öğrenime daha kolay erişimi için daha fazla çaba göstermesi gerekiyor. Eğitime Bakış 2012 raporunda anne-babaların eğitim düzeyine bağlı olarak, gençlerin yüksek öğrenim görme olanakları arasında büyük farklılıklar tespit ediliyor. OECD ülkelerinde ortalama olarak, eğitim düzeyi düşük ailelerden gelen gençlerin yüksek öğrenim görme olasılığı genel nüfus içinde bu ailelerin oranına kıyasla yarıdan az oluyor. Buna karşılık, anne-babasından en az birinin yüksek öğrenim diploması olan gencin yüksek öğrenim görme olasılığı ise, genel nüfus içinde bu ailelerin oranına kıyasla neredeyse iki kat oluyor (Gösterge A6).

Son olarak, küresel ekonomideki değişiklikler gerek ülkeleri gerekse bireyleri etkilediğinden ülkelerin eğitim için gereken kamu desteğinin sağlanması ile öğrenciler ve ailelerden bu masrafların bir bölümünü karşılamalarının istenmesi arasında dikkatli bir denge sağlamaya özen göstermeleri gerekiyor. Daha önce belirtilen harcama verilerinin gösterdiği üzere, birçok OECD ülkesinde eğitim maliyetlerinin gitgide artan bir bölümünü öğrenciler ve aileler üstleniyorlar (Gösterge B3). Bu genel yaklaşım, eğitimin sağladığı yararların birçoğunu bireylerin aldığından hareketle makul olmakla birlikte, bu aynı zamanda bireylerin daha fazla öğrenim görmeleri önünde büyük mali engellerle karşı karşıya kaldıkları senaryolara da yol açabilir. Nitekim birkaç OECD ülkesinde yüksek öğrenim görmek isteyenler için şu anda böyle bir durum söz konusu (Gösterge B5). Oysa bu engeller, ülkelerin nüfuslarının eğitim düzeyini yükseltmeye yönelik bizzat kendi hedeflerine ulaşmalarını engelleyebilir.

© OECD

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayımlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir www.oecd.org/bookshop

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü, Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.
rights@oecd.org Faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2012), *Education at a Glance 2012*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2012-en